

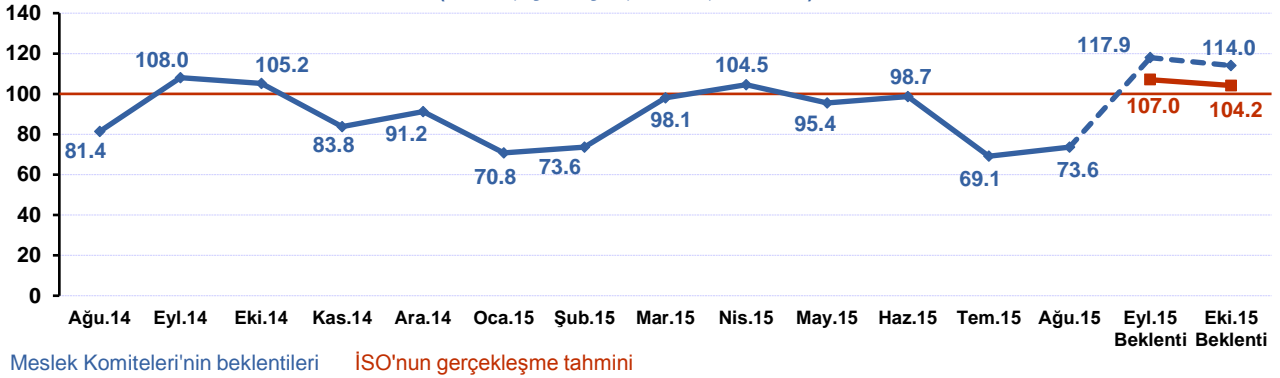
İSTANBUL
SANAYİ ODASI

MESLEK KOMİTELERİ
DURUM TESPİT ANKETİ
SONUÇLARI
Eylül 2015

Ekonomik Arařtırmalar Őubesi

SANAYİ GELİŞİM ENDEKSİ

SANAYİ GELİŞİM ENDEKSİ (SGE) (Üretim, İç Satışlar, İhracat, İstihdam)

İstanbul Sanayi Odası Meslek Komiteleri Sanayi Gelişim Endeksi (SGE), ülkemiz sanayi sektörünün genel eğilimi ile örtüşen ve İstanbul Sanayi Odası tarafından ölçülen üretim, iç satış, ihracat ve istihdam yayılma endekslerinin aritmetik ortalaması ile hesaplanan ekonomik öncü gösterge niteliği taşımaktadır. Meslek Komitemiz tarafından gelen aylık bildirimler ile oluşturulan SGE, güncel dönem için reel ekonominin izlenmesine yardımcı olurken, geriye dönük tarihsel verilerle trend analizinin yapılmasını ve yakın geleceğe ilişkin beklentilerin ortaya konulmasını sağlamakta, böylece sanayi sektörünün genel görünümü hakkında tutarlı bir tablo çizmektedir.

Ülkemiz sanayi sektöründeki gelişmelere oldukça duyarlı olan ve bunlarla yüksek seviyede korelasyona sahip olan gelişim endeksi, sanayi sektörü iç dinamikleri hakkında analiz dönemine ilişkin öncü bilgiler sunmakta ve cari analiz dönemini takip eden iki ay için ileriye dönük beklentileri içermektedir.

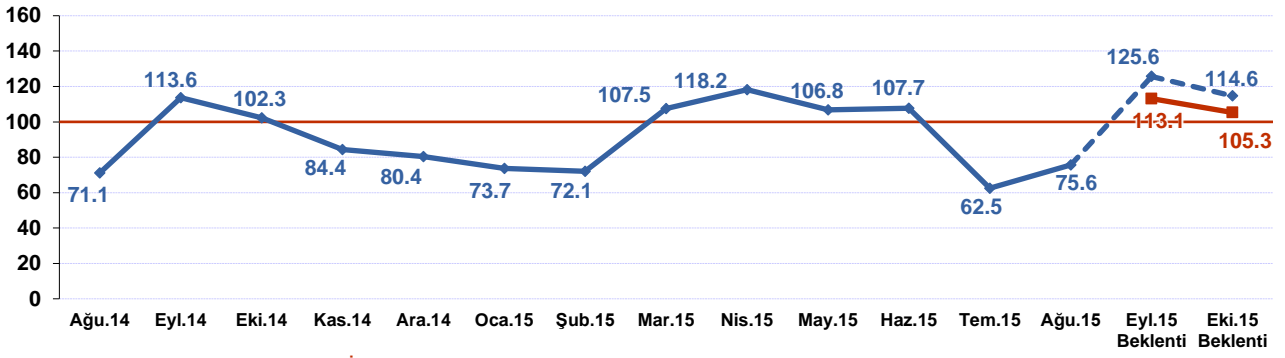
2014 yılında iç talepteki soğumanın yanı sıra Euro Bölgesi'ndeki sorunların ve bölgemizde yaşanan jeopolitik gerilimlerin ihracat pazarlarına etkileri özellikle yılın ikinci yarısı itibarıyla sanayi sektörüne olumsuz yansımıştır. Aynı dönemde döviz kuru ve faizlerdeki dalgalanmalar da enerji ve emtia fiyatlarındaki düşüşlerin olumlu etkilerini sınırlamıştır. SGE Kasım 2014 - Ocak 2015 dönemi boyunca 31,6 puanlık sert bir gerileme göstermiş ve Ocak'ta 70,8 ile son 5 ayın en zayıf seviyesinde gerçekleşmiştir. 2015'in ilk Şubat-Nisan dönemindeki belirgin toparlanmanın ardından ikinci çeyrekte 95-100 bandında yataya yakın bir seyir gözlenmiştir.

İSO Meslek Komiteleri Durum Tespit Anketi'nin Eylül 2015 sonuçlarına göre, Ağustos 2015'te 73,6 olarak ölçülen SGE'de bir önceki aya göre gerçekleşen 4,5 puanlık artışta, SGE'yi oluşturan alt endekslerden üretim ve ihracat endekslerindeki kısmi iyileşmeler etkili olmuştur. Buna rağmen iki endeks sırasıyla 75,6 ve 70 gibi olumlu sayılamayacak düzeylerde. Ağustos ayında sanayicilerin iç talep koşullarına ilişkin değerlendirmelerinin olumsuz yönde seyrettiği, iç satışlar endeksinin 4,3 puanlık düşüşle 70,7'de gerilediği görülmektedir. Ekonomik büyümedeki yavaşlığın gecikmeli bir biçimde istihdam göstergelerine yansımaya paralel olarak istihdam endeksi de 2 puanlık gerilemeyle 78'e düşmüştür. Bu endeksin neredeyse 6,5 yıllık bir dönemin en zayıf seviyesinde gerçekleşmiş olması dikkat çekmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde görülen ekonomik yavaşlamanın yanı sıra yurtiçindeki siyasi ortamdaki belirsizliklerin etkisiyle yılın üçüncü çeyreğinde sanayicilerin değerlendirmelerinde kötümserlik ağır basmaktadır. Bununla birlikte ihracat tarafındaki görece iyileşme sinyallerinin SGE ihracat alt endeksinde de bir ölçüde yansıtıldığı görülmektedir.

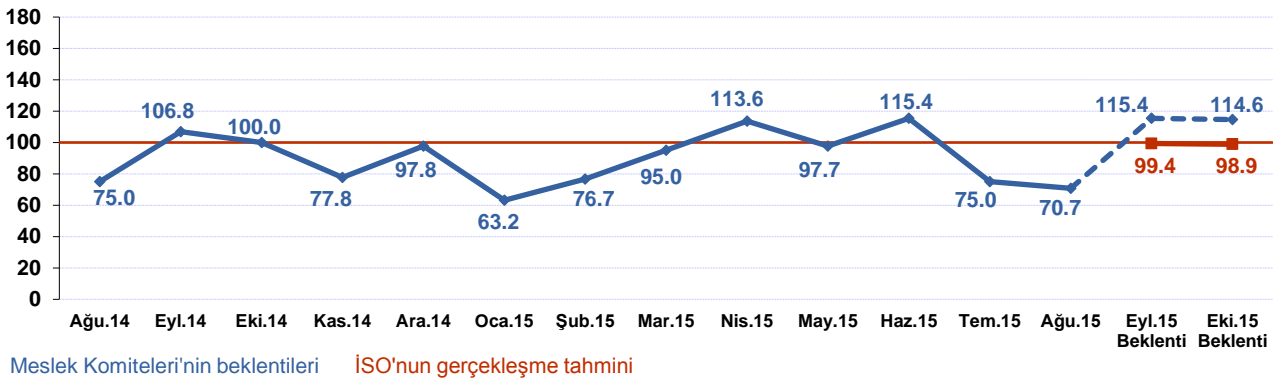
İSO Meslek Komitelerinin beklentileri, Temmuz ve Ağustos'ta belirgin bir bozulma gösteren SGE'nin Eylül ve Ekim aylarında olumlu seviyelere döneceği yönündedir. Bu iki ayda hesaplanan SGE beklenti endeksleri sırasıyla 117,9 ve 114'tür. İhracat endeksindeki iyileşme öngörüsünün önemli rol oynadığı bu iyimser beklentilerin gerçekleşmesi durumunda Eylül ayında son 28 ayın en yüksek SGE değerine ulaşılabacaktır.

GELİŞİM ENDEKSLERİ

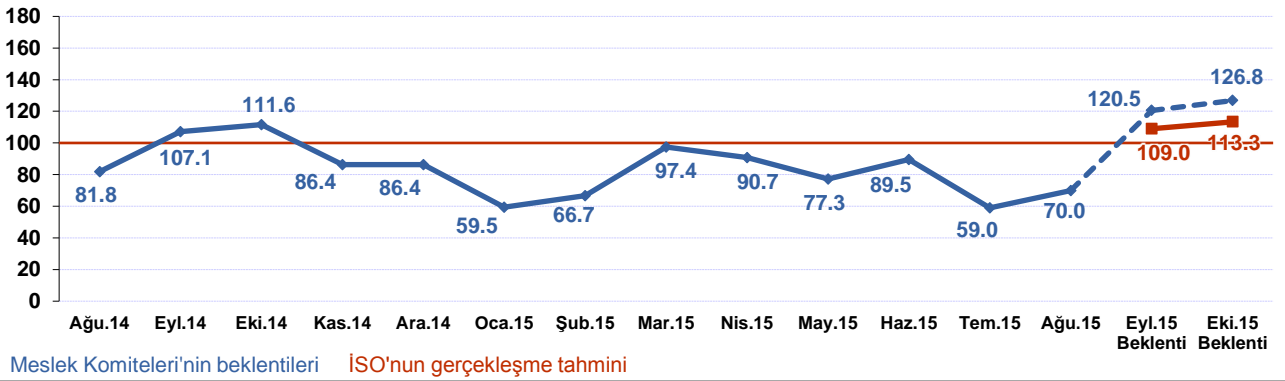
ÜRETİM ENDEKSİ

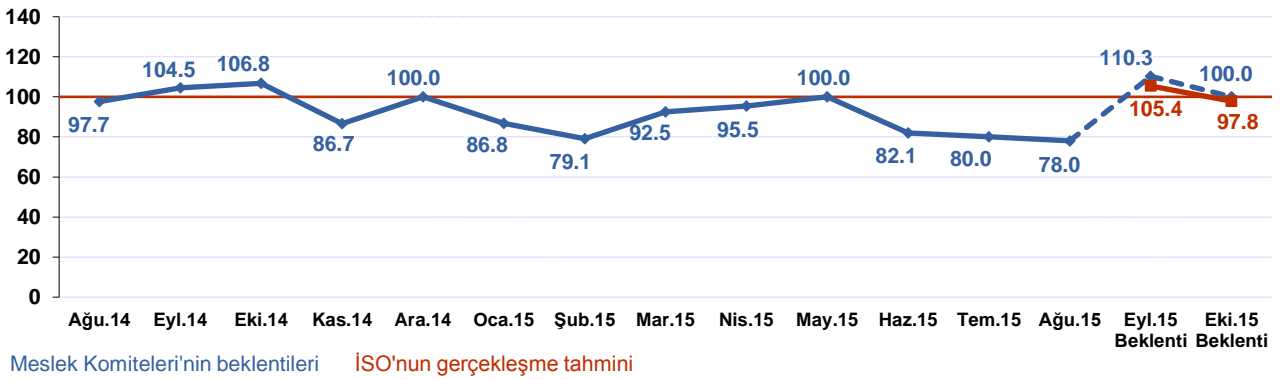
İÇ SATIŞLAR ENDEKSİ

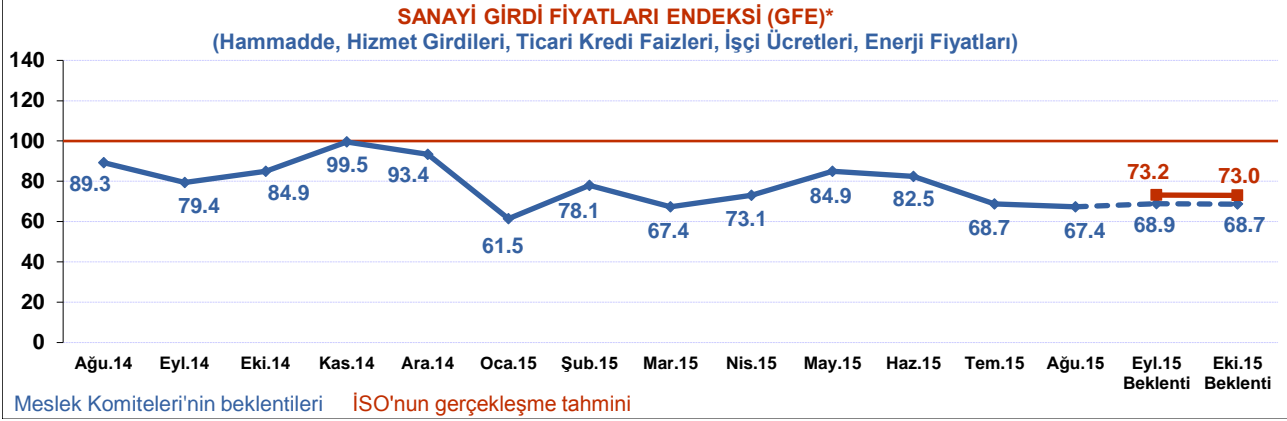
İHRACAT ENDEKSİ

İSTİHDAM ENDEKSİ

SANAYİ GİRDİ FİYATLARI ENDEKSİ

(*) 2013 yılı Ocak ayından itibaren İSO Girdi Fiyatları Endeksi hesaplamasına Enerji Fiyatları Endeksi de dahil edilmeye başlanmış, daha önceki dönemlere ait sonuçlar revize edilmiştir.

Önemli Not: Girdi fiyat endeksi değerleri ile maliyetler arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Bu nedenle girdi fiyat endeksi ve alt endekslerinin 100 kritik eşik değerinden yüksek olması girdi fiyatlarındaki düşüş eğiliminin ağırlıkta olduğunu göstermekte ve olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Hammadde, hizmet girdileri, ticari kredi faizleri, işçi ücretleri ve enerji fiyatları yayılma endekslerinin aritmetik ortalaması ile hesaplanan İSO Meslek Komiteleri Sanayi Girdi Fiyatları Endeksi (GFE), ülke sanayisinin girdi maliyetlerindeki gelişmeleri resmeden önemli bir ekonomik gösterge niteliği taşımaktadır.

GFE altında yer alan hizmet girdileri ve işçi ücretleri endeksleri mevsimsel etkiler barındırdıklarından, özellikle Ocak ve Temmuz aylarında artan girdi maliyetlerinden dolayı GFE yıllık trendinden saparak düşük seviyelere gerilemektedir. Bu aylar dışında ise GFE genel olarak hammadde fiyatları, ticari kredi faizleri ve enerji fiyatlarındaki gelişmeler ışığında eğilim sergilemektedir.

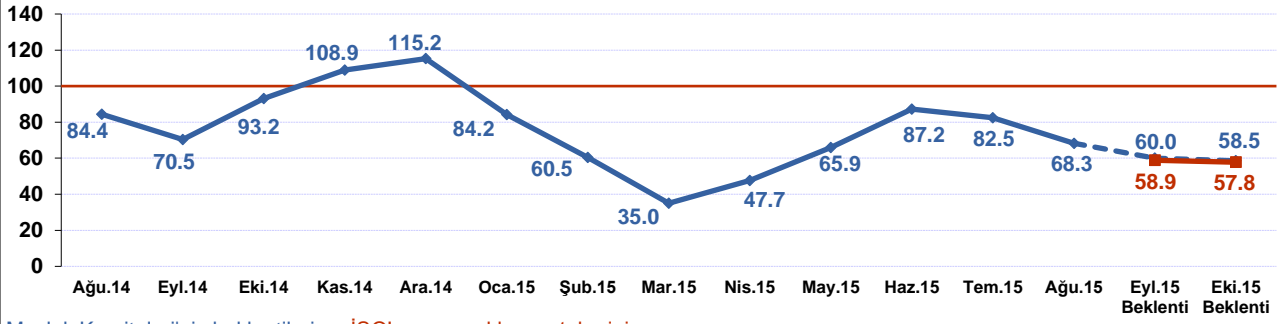
Sanayi için temel girdi fiyatlarındaki gelişmelerin özetlendiği GFE, 2014'ün sonbahar ayları itibarıyla özellikle enerji ve hammadde tarafındaki fiyat düşüşlerinden olumlu etkilenmiştir. Ancak endeksin 1 yılı aşkın süredir 100 nötr eşiğinin altında yer alması dikkat çekmektedir. 2015 Ocak ayında hizmet girdileri ve işçi ücretlerindeki mevsimsel maliyet artışlarının yanı sıra döviz kuru hareketlerinin olumsuz yansıdığı hammadde ve enerji fiyatlarının da etkisiyle GFE'nin 34,9 puan birden düşerek 61,9 seviyesine çekildiği görülmektedir. 2015'in ilk çeyreğinde ise hammadde ve enerji fiyatlarındaki görece toparlanma ve ticari kredi faizleri endekslerindeki bozulma GFE'yi olumsuz etkilemiştir. Mayıs ayına kadarki dönemde ise ticari kredi faizleri dışındaki GFE alt endekslerinde iyileşme söz konusu olmuş, bu durum sanayicilerin girdi maliyetlerine ilişkin değerlendirmelerine olumlu yansımıştır.

Buna karşılık, Temmuz'da 13,8 puanlık bir düşüşle 68,7 seviyesine gerileyen GFE, Eylül anketi sonuçlarına göre 2015 Ağustos ayında önceki aya göre 1,3 puan daha düşerek 67,4 seviyesinde ölçülmüş ve son 7 ayın en düşük değerini almıştır. Endeksteeki düşüşün kaynaklarına bakıldığında işçi ücretleri ve hizmet girdileri dışında tüm girdi fiyat alt endekslerinin olumsuz yönde geliştiği görülmektedir. Özellikle ticari kredi faizleri endeksinin yıl başından beri sürekli olarak zayıflaması ve Ağustos'ta 22,5'e kadar gerilemiş olması dikkat çekmektedir. Küresel emtia ve petrol fiyatlarındaki aşağı yönlü eğilimin devam etmesine karşın döviz kurundaki keskin yükselişe bağlı olarak enerji ve hammadde fiyatlarının arttığını belirten anket katılımcılarının oranında artış görülmüştür. Bunun sonucunda hammadde ve enerji fiyatla Ağustos'ta belirgin düşüşler göstermiştir. GFE'yi oluşturan tüm alt endeksler 2015'in ilk 8 ayı boyunca 100 nötr seviyesinin altında gerçekleşmiş durumdadır.

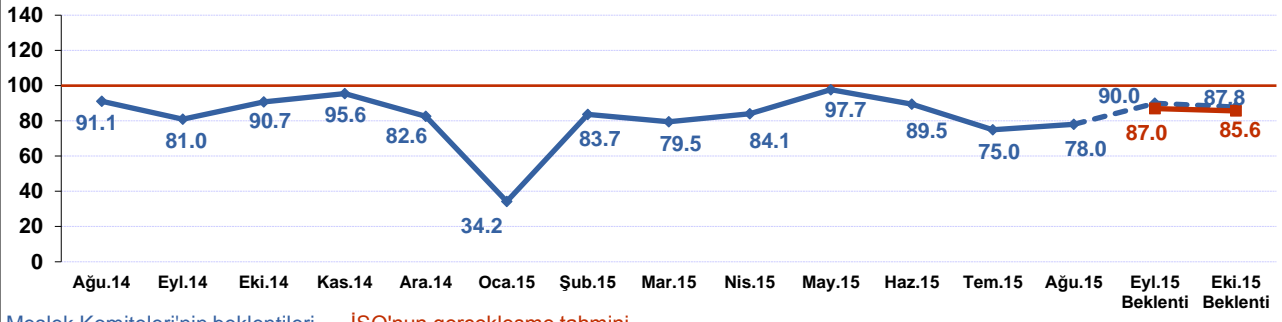
İSO Meslek Komitelerinin Eylül ve Ekim 2015 beklentileri sırasıyla 68,9 ve 68,7 ile yataya bir seyre işaret etmektedir. Alt endekslere ilişkin oluşan tahminlere bakıldığında, Ağustos ayına benzer şekilde işçi ve hizmet girdi maliyetlerinde ılımlı iyileşme beklendiği görülmektedir. Ancak özellikle kur hareketlerinden ciddi biçimde etkilenen ticari kredi, enerji ve hammadde endekslerinin düşük seviyelerde olmaya devam etmesi öngörülmektedir.

GİRİ FİYATLARI ENDEKSLERİ

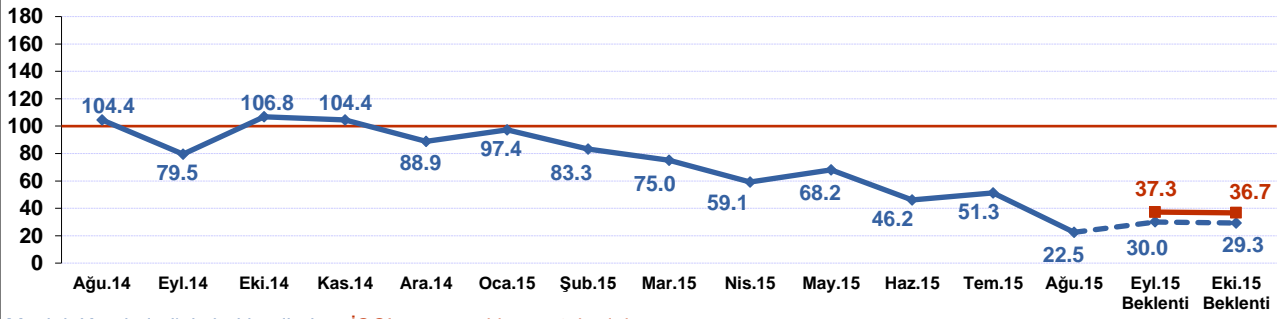
HAMMADE ENDEKSİ

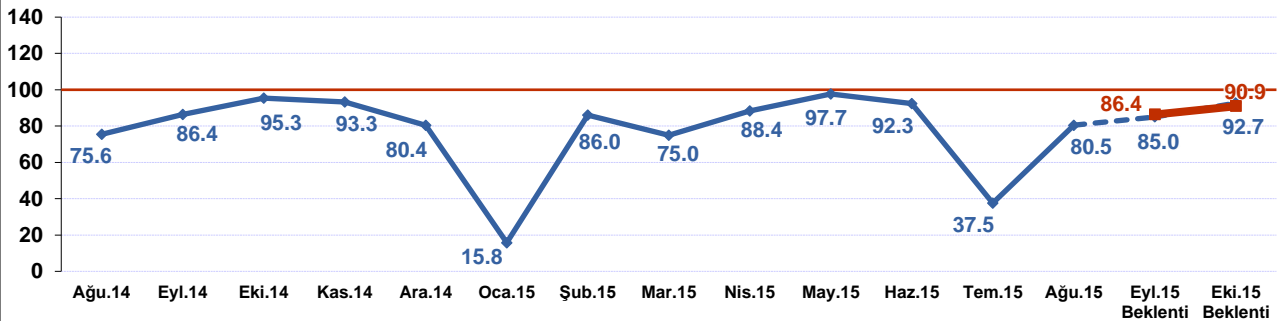
HİZMET GİRDİLERİ ENDEKSİ

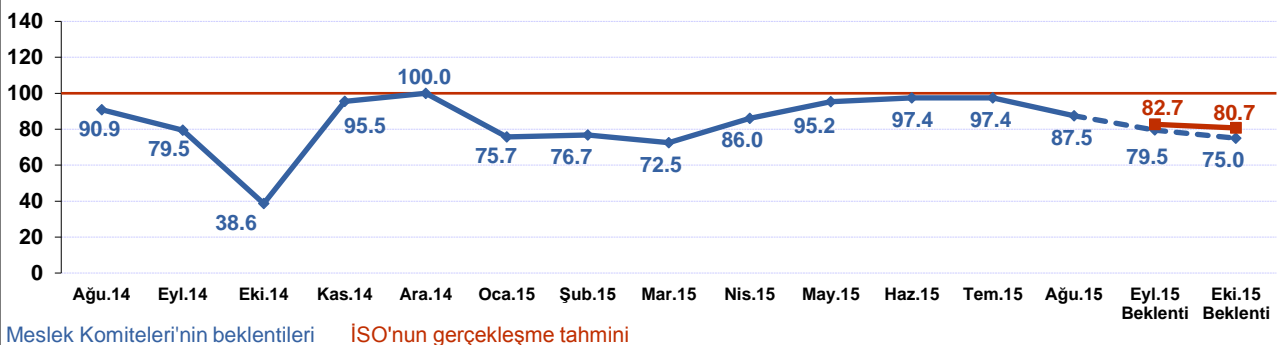
TİCARİ KREDİ FAİZLERİ ENDEKSİ

İŞÇİ ÜCRETLERİ ENDEKSİ

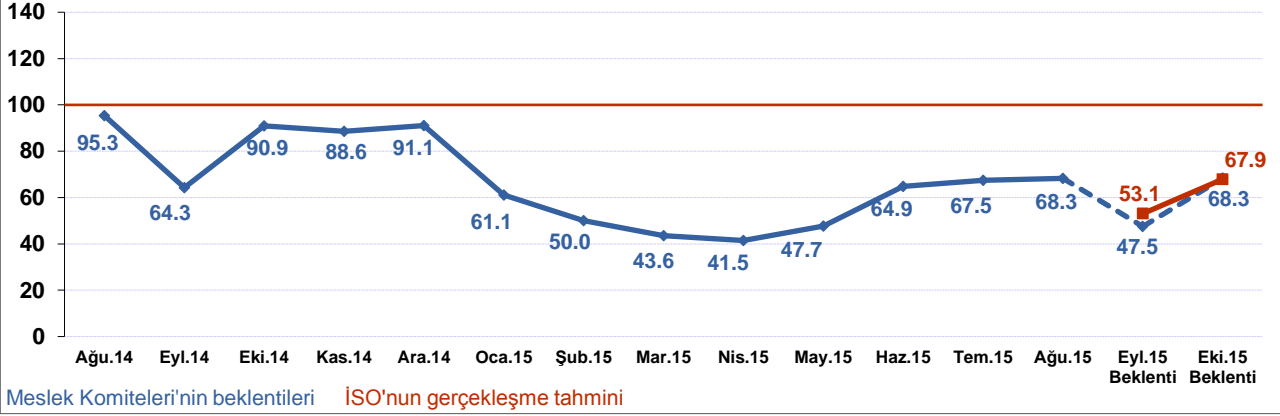

ENERJİ FİYATLARI ENDEKSİ

DİĞER ENDEKSLER

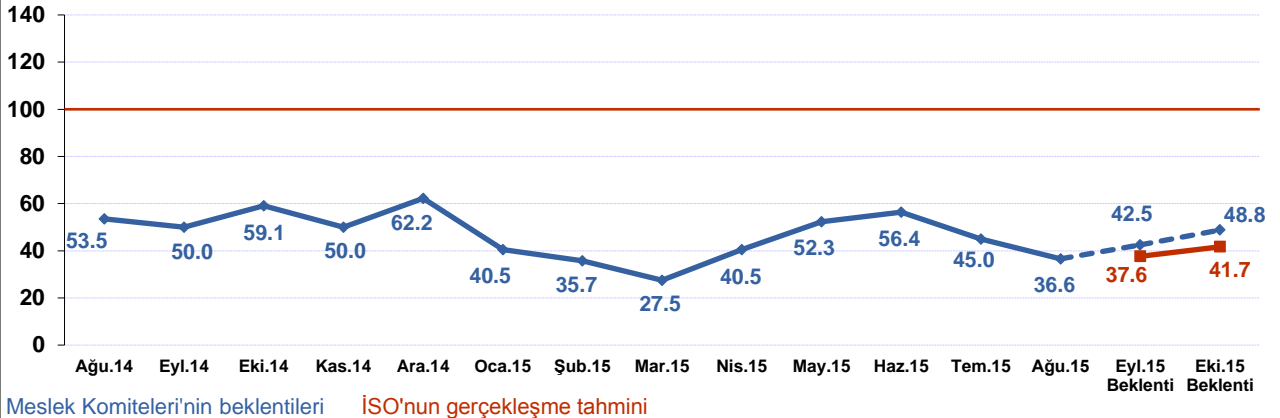
İTHAL GİRDİLER ENDEKSİ

Önemli Not: İthal girdiler ile endeks değerleri arasında negatif bir ilişki olup endekste artış (azalış) ithal girdilerdeki değer düşüş (yükseliş) eğilimini göstermektedir.

İthal girdilerin birim fiyatlarındaki değer değişimleri ile oluşturulan ithal girdiler endeksi, ithal girdi fiyatlarında artış bildiren anket katılımcılarının oranı arttığında düşüş gösterirken, ithal girdi fiyatlarında düşüş bildiren anket katılımcılarının oranı yükseldiğinde endeks artmaktadır. 2014'ün son aylarında 90-100 bandında yatay seyreden endeks döviz kurunda gerçekleşen belirgin yükselişle paralel bir şekilde 2015'in ilk 4 ayında düşüşe geçmiştir. Bahar aylarındaki toparlanmanın ardından ikinci çeyrekte itibaren yine yatay, ancak çok olumsuz seviyelerde seyretilmeyi sürdürmektedir. Eylül anketi sonuçlarına göre ithal girdiler endeksi Ağustos'ta 0,8 puanlık çok hafif bir artışla 68,3 seviyesinde gerçekleşmiştir. İSO Meslek Komitelerinin beklentileri, endeksin Eylül'de sert kur hareketlerinin etkisiyle 47,5'e geriledikten sonra Ekim'de yeniden Ağustos ayı seviyesi olan 68,3'e döneceği yönündedir.

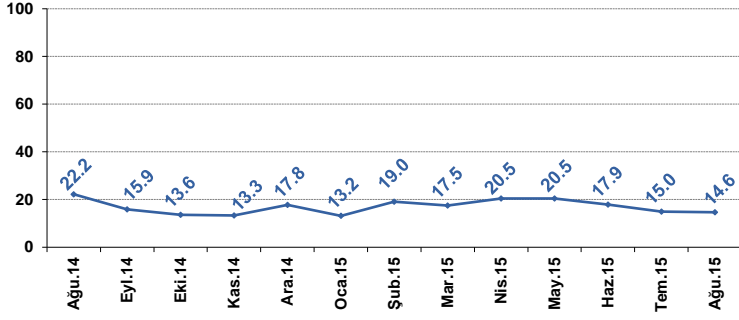
KARLILIK ENDEKSİ

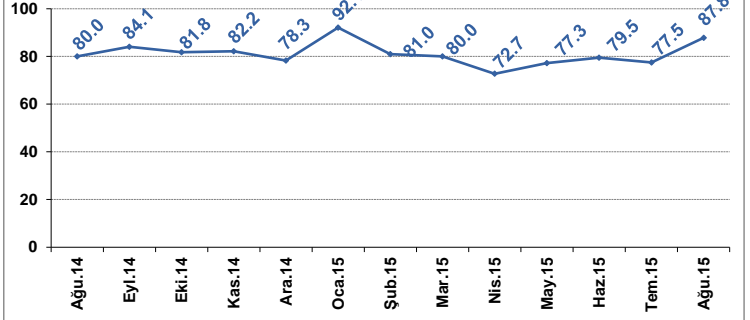
Meslek Komitelerinin karlılıklarına yönelik hazırlanan endeks bulgularında gözlemlenen temel sonuç, endeksin devamlı olarak 100 kritik eşik değerinin altında seyretmesidir. Bu durum karlılığa yönelik anket bildirimlerinde azalışların devamlı olarak artışların üstünde kalması ile açıklanmaktadır. Son bir yıllık dönemde 62,2 gibi çok zayıf bir seviyeye Haziran 2014'te tepe noktaya ulaşan endeks ekonomideki yetersiz büyüme performansı ve finans piyasalarındaki oynaklık nedeniyle toparlanamamıştır. 2015'in başlarında sert kur hareketleri ve zayıflayan talebin etkisiyle karlılık olumsuz etkilenmiş ve endeks Mart 2015'te 27,5'e kadar düşmüştür. İkinci çeyrekte belirli bir toparlanmayla Haziran'da 56,4'e ulaşan endeks Temmuz ve Ağustos'ta yeniden düşüş göstermiştir. Endeks Ağustos'ta 8,4 puan düşerek 36,6'ya gerilemiş ve son 5 ayın en zayıf seviyesinde gerçekleşmiştir. Meslek Komitelerinin beklentileri, karlılık endeksinin Eylül ve Ekim'de kısmen toparlanarak 42,5 ve 48,8 seviyelerinde gerçekleşeceği yönündedir.

MESLEK KOMİTELERİNİN SORUNLARI

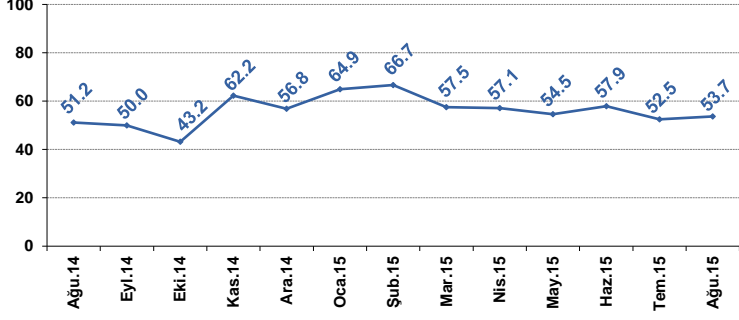
Hammadde Temininde Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

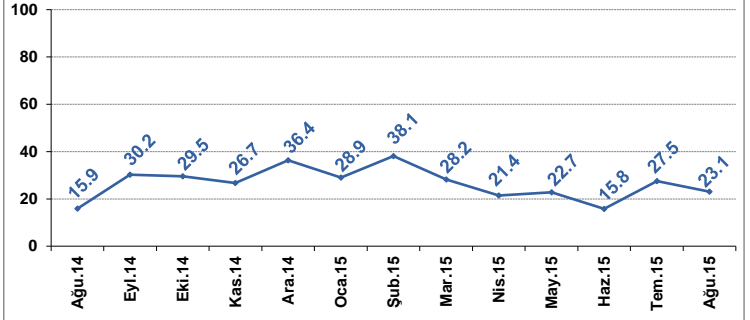
İç Pazarda Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

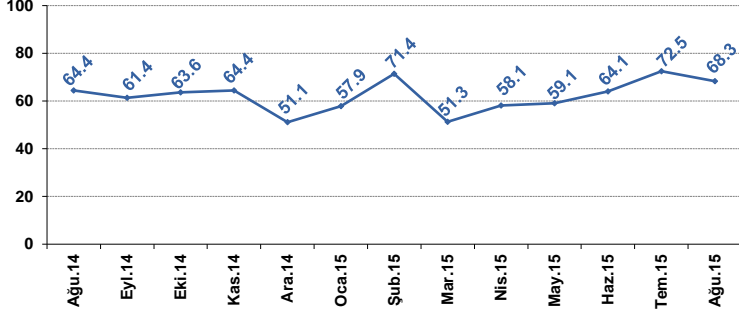
İhracatta Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

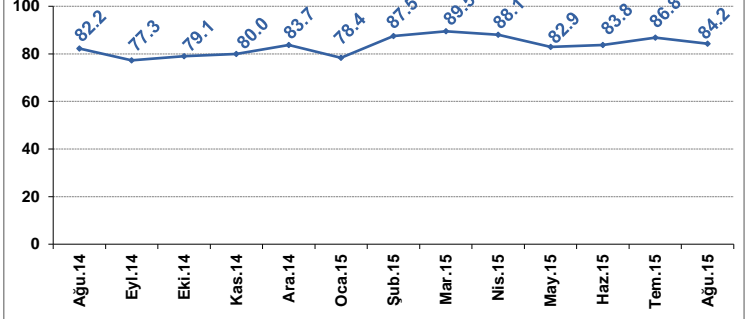
İthalatta Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

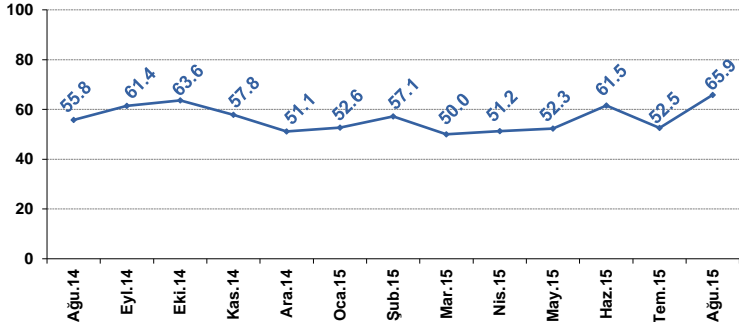
Finansman Konusunda Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

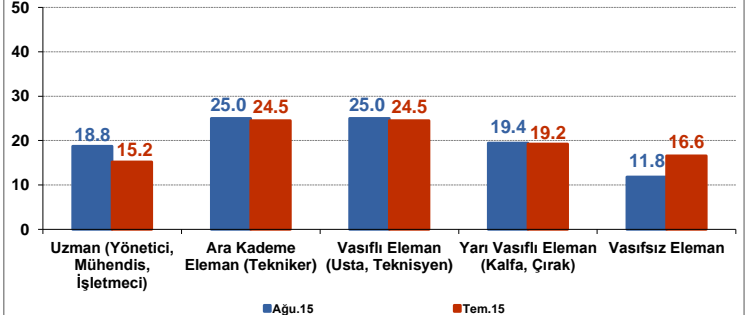
İstihdam Konusunda Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

Yatırım Konusunda Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

Niteliklerine Göre Bulmakta Zorlanılan Çalışan Türleri

İSO Meslek Komiteleri Ekonomik Göstergelere İlişkin Yılsonu Tahminleri (Ortalama)

	Eyl.14	Eki.14	Kas.14	Ara.14	2014*	Oca.15	Şub.15	Mar.15	Nis.15	May.15	Haz.15	Tem.15	Ağu.15	Eyl.15
GSYİH Büyüme %	%3.7	%3.4	%3.5	%3.1	%2.9	%3.6	%3.5	%3.2	%3.1	%3.2	%3.1	%3.1	%2.9	%2.9
Yıllık Yİ-ÜFE	%8.3	%8.5	%8.6	%8.8	%6.4	%7.3	%7.1	%7.7	%7.9	%8.0	%7.9	%7.9	%8.7	%8.6
Yıllık TÜFE	%8.4	%8.8	%8.9	%9.1	%8.2	%7.7	%7.6	%8.1	%8.3	%8.2	%8.3	%8.2	%9.1	%8.9
ABD Dolar Kuru	2.27 TL	2.31 TL	2.27 TL	2.31 TL	2.32 TL	2.48 TL	2.65 TL	2.74 TL	2.79 TL	2.80 TL	2.84 TL	2.83 TL	2.97 TL	3.13 TL
Euro Kuru	2.96 TL	2.93 TL	2.85 TL	2.86 TL	2.82 TL	2.84 TL	3.02 TL	2.90 TL	2.94 TL	3.07 TL	3.14 TL	3.08 TL	3.28 TL	3.46 TL

* GSYİH büyüme, Yİ-ÜFE ve TÜFE oranları 2014 yıllık değişimini, kurlar ise 2014 yıl sonu TCMB efektif alış değerlerini ifade etmektedir.

**İSTANBUL
SANAYİ ODASI**

Meşrutiyet Caddesi No: 62 Tepebaşı 34430 İstanbul
Tel: 0(212) 252 29 00 Faks: 0(212) 249 50 84 www.iso.org.tr